

Åskledare vid Bergs och Kolbäcks kyrka

Antikvarisk kontroll

**Bergs prästgård 2:1
Kolbäcks kyrkby 9:1
Bergs och Kolbäcks socken
Västmanland**

Helén Sjökvist

Innehållsförteckning

Inledning.....	1
Bakgrund.....	1
Bergs kyrka.....	1
Kolbäcks kyrka.....	2
Genomförande.....	2
Referenser.....	6
Otryckta källor.....	6
Tekniska och administrativa uppgifter.....	6

Inledning

Under 2006-2007 har åskledaranläggningarna på Bergs respektive Kolbäck's kyrka setts över och kompletterats. Tillstånd till arbetet har givits av Länsstyrelsen i Västmanlands län, för Berg dnr 433-11076-2006 och för Kolbäck dnr 433-11075-2006. Arbetet har stått under antikvarisk kontroll av Kulturmiljövård Mälardalen. Arbetet är godkänt ur antikvarisk synvinkel.

Figur 1. Kolbäck's och Berg's kyrka inmarkerade på Gröna kartan.

Bakgrund

Berg's kyrka

Sannolikt är Berg's kyrka uppförd omkring år 1300. Sakristian kan ha funnits från början, eller möjligen tillkommit i slutet av 1400-talet. Senaste större yttre renovering skedde 1978, då yttertakets 110 år gamla järnplåtar ersattes med nuvarande kopparplåt. Fasaderna putsades och kalkavfärgades ljusare grå än förut.¹

¹ Hammarskiöld 2005 s. 7.

Kolbäcks kyrka

Tillkomsten av Kolbäcks kyrka har daterats till 1100-talets slut. Den antas från början ha omfattat långhus med kor i en absid, samt västtorn.² Söndagen den 12/6 1785 slog blixten ned och antände tornspiran. Branden tilltog snabbt, så att hela tornet, långhusets tak och alla fönster förstördes. Inne i kyrkan skadades en del av läktaren och bänkinredningen. Kyrkorummet återställdes under sommaren, men de yttre reparationerna pågick i ungefär tre år. Istället för medeltidens brant sluttande sadeltak byggdes ett med brutet fall. Tornets murar byggdes på med tegel och fick fasader indelade med gesimser och hörnen utformade som pilastrar. Den nedbrunna spetsiga spiran ersattes med dagens avsevärt lägre lanternin, svartmålad med koppartäckt kupoltak och hörnpilastrar krönta med urnor. Det nya tornet hade antagligen ritats av Dan Wahlström, murmästare i Strömsholm.

Den 5/8 1790 slog blixten två gånger ner i tornet, som skadades utan att ta eld. Muren spräcktes på flera ställen, bärande virke förstördes. Bräder splittrades på tornluckorna och en del av kyrkans spåntak gick till spillo.

Genomförande

Figur 2 t.v. Kolbäcks kyrka n.ö hörnet, åsokedare före åtgärder.

Figur 3. t.h. Kolbäcks kyrka s.v. hörnet, åsokedare före åtgärder.

Figur 4 t.v. Kolbäcks kyrka norra sidan vid torn, åsokedare före åtgärder.

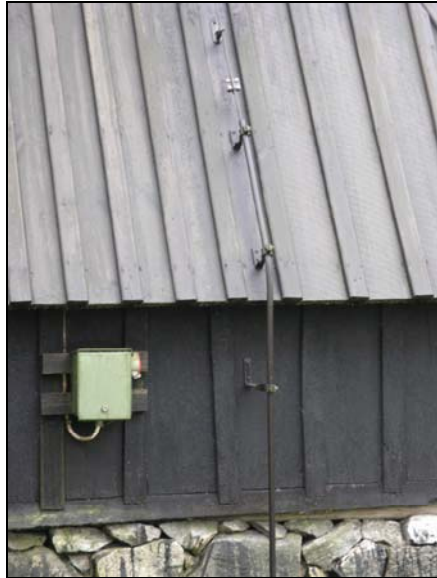

Figur 5. Bergs kyrka. Åsokedare före åtgärder.

² Hammarskiöld VU-plan Kolbäck 2005 s. 6.

Figur 6. Bergs kyrka norra sidan före åtgärder.

Figur 7. Bergs kyrkas klockstapel, nedledning av åsksledare före åtgärder.

Figur 8. Bergs kyrkas klockstapel, åskskydd före åtgärder.

Figur 9. Bergs kyrka ingång till sakristia. Inledningen till elskåp dragen i anslutning till dörrkarmen.

Figur 10. Kolbäckes kyrka, nord östra hörnet, befintlig infästning använd.

Figur 11. Kolbäcks kyrka, ny infästning av åsokedare vid korset gjord med befintliga fästpunkter.
 Figur 12. Kolbäcks kyrka. Klockorna är anslutna till åskeskydd.

Figur 13. Kolbäcks kyrka tornets södra sida. Befintlig infästning använd för åsokedare.
 Figur 14. Bergs kyrka, norra sidan. Borttagen infästning för åsokedare i hörnet mellan sakristia och långhus. Putslagning skall genomföras med kalkbruk där fästpunkter tagits bort.

Figur 15. Bergs kyrka infästning av åsokedare mot kopparstuprör. Ny placering ersätter den borttagna se figur 14. Inspekteringsbrunn på sakristians nordöstra hörn breddad.
 Figur 16. Bergs kyrka. Korsen vid nocken är kopplade till åskeskyddet. Infästningarna i koppertaket är bytta då de befintliga var korroderade.

Figur 17. Bergs kyrkas klockstapel efter åtgärder.

Figur 18. Infästning av nedledare vid lucka i klockstapeln.

Figur 19. Inspekteringsbrunn sydvästra hörnet på klockstapeln.

Figur 20. Klockorna i klockstapeln är anslutna till åskskyddet.

Referenser

Otryckta källor

Hammarskiöld, Rolf. 2005. *Karakterisering av Bergs kyrka*. Västerås stift.
Hammarskiöld, Rolf. 2005. *Vård och underhållsplan Kolbäcks kyrka*. Hallstahammars kyrkliga samfällighet.

Tekniska och administrativa uppgifter

Kulturmiljövård Mälardalen nr:	06117
Länsstyrelsen dnr:	Berg: 433-11076-2006 Kolbäck: 433-11075-2006
Fastighetsbeteckning:	Bergs prästgård 2:1 Kolbäcks kyrkby 9:1
Landskap:	Västmanland
Län:	Västmanlands län
Socken:	Berg Kolbäck
Kommun:	Hallstahammar
Ägare-beställare:	Hallstahammars kyrkliga samfällighet
Entreprenör:	Byggcompaniet i Mälardalen AB
Antikvarisk kontroll:	Kulturmiljövård Mälardalen Helén Sjökvist Stora gatan 41 722 12 Västerås